

Stanovisko SCHP ČR ke klimatickým cílům pro rok 2040

24.7.2025 - | Svaz chemického průmyslu ČR

Dne 2. 7. 2025 Evropská komise navrhla v souladu se čl. 4 odst. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“), cíl Unie v oblasti klimatu pro rok 2040. Návrhem stanoví cíl 90 % redukce skleníkových plynů ve srovnání s rokem 1990. Svaz chemického průmyslu České republiky („SCHP ČR“) tento návrh odmítá a doporučuje ostatním oborovým svazům v ČR, včetně české politické reprezentace, zaujmout k cíli rezervované, až odmítavé stanovisko. Toto stanovisko není projevem neochoty k dekarbonizaci, nýbrž odrazem hluboké obavy z ohrožení konkurenceschopnosti a existence klíčového průmyslového odvětví v ČR a EU, které má zásadní význam pro ekonomickou stabilitu a inovace.

Důvodem odmítnutí návrhu Komise je zejména nedodržení postupu vyplývajícího z ustanovení čl. 4 odst. 5 výše uvedeného nařízení, jež odkazuje na faktory, které mají být při stanovení cíle pro rok 2040 zohledněny. Dle našeho názoru Komise při stanovení návrhu zohlednila pouze některé faktory, přičemž ignoruje krátkodobé a střednědobé sociální a ekonomické dopady [zejm. písm. c), d) a h)]^[1], současnou situaci průmyslu v EU [písm. e)]^[2] a též otázku ekonomicky přijatelného řešení a technologické neutrality [písm. d) a f)]^[3] – ač se na ní v textu návrhu odkazuje. Konkrétně postrádáme komplexní posouzení dopadů na zaměstnanost v chemickém průmyslu a navazujících odvětvích, dopadů na regionální rozvoj v průmyslových oblastech a analýzu dostupnosti a nákladovosti technologií nezbytných pro takto ambiciózní redukci emisí, které by byly proveditelné pro všechny členské státy, včetně ČR.

Návrh předesílá nutnost navazujících legislativních kroků. Energetická efektivita, rozvoj obnovitelných zdrojů, energické úspory a cirkulární ekonomika jsou stále legitimní cíle. Problém však spočívá ve způsobu jejich naplnění z hlediska dalších legislativních návrhů Komise. Návrh sám avizuje, že na stanovení cíle 90 % naváže balík opatření – obdobně jako tomu bylo v případě „Fit for 55“ – ve smyslu „Fit for 90“. Taková opatření nutně povedou k dalšímu zpřísnění systému EU ETS a nárůstu ceny emisní povolenky, což bude v kombinaci a ukončování povolenek zdarma pro energeticky náročný průmyslu likvidační. Dále povedou k tlaku na zvýšení cen energií, tlaku na mezní limity energetické účinnosti a na povolovací a provozní emisní hodnoty, jež nejsou v souladu s technologickou neutralitou a povedou k dalšímu zvyšování nákladů, které již tak degradují konkurenceschopnost evropských výrobků na světových trzích (při stále obtížnější konkurenceschopnosti na vlastních evropských trzích, kterým nedokáže napomoci uvažovaný systém CBAM).

Také lze očekávat stanovení vyšších cílů pro OZE, které již v současné době nejsou v mnoha ohledech plněny z důvodu váhavosti investorů i členských států.^[4]

Nelze se ani spoléhat na deklaraci Komise, že plnění cílů musí být spravedlivé a zohlední specifika jednotlivých států. Právní předpisy EU jsou účinné v celé EU. Možnosti modifikace při transpozici směrnic jsou omezené a při adaptaci nařízení neexistující. Průmyslové státy bez dostatečných kapacit OZE a v méně příznivých klimatických podmínkách budou na plnění uvedených cílů vždy

doplácet ztrátou konkurenceschopnosti, vyššími inflačními tlaky a pracovních pozic. V tomto směru je nezbytné zavést diferencovaný přístup k plnění klimatických cílů, které zohlední specifické startovací pozice jednotlivých členských států a jejich ekonomickou strukturu, a to včetně zavedení spravedlivých mechanismů solidarity a kompenzací pro ty, kteří ponesou nepřiměřenou zátěž.

Stanovení cíle 2040 v roce 2025 je předčasné. Komise musí nejdříve vyhodnotit plnění cíle redukce emisí pro rok 2030 a teprve následně může vyhodnotit efektivitu a faktické dopady balíku Fit for 55. Bez toho je cíl 90 % pro rok 2040 zcela nepodložený. Jakýkoliv kompromis při návrhu 90 % nepomůže.

Je nezbytné důsledně vyhodnotit naplnění cílů v roce 2030 (dle Fit for 55) a stanovit reálně dosažitelné (a ne „mobilizační“) cíle, které by ve svém důsledku v dnes vyjádřené jakékoliv kompromisní hodnotě byly nesplnitelné a ve výsledku pro průmyslově založené ekonomiky likvidační. S ohledem na investiční cykly, odpisy, stav výroby OZE v EU a tlak zahraniční konkurence nelze takto vysokých cílů, v relativně krátké časové rovině, dosáhnout bez překotného uzavírání výroby v EU.

Žádáme proto, aby byl ze strany ČR i dalších oborových svazů uvedený cíl odmítnut s požadavkem na stanovení dalších cílů redukce emisí nejdříve v roce 2030. Tento požadavek nijak nesnižuje pozitivní motivaci vyplývající z podpůrných programů EU a nutnosti snižovat náklady výroby – tedy i energetickou spotřebu a náklady na emisní povolenky. Cestu další negativní motivace formou posílení restrikcí pro průmysl ale zásadně odmítáme.

Pokud lze na návrhu Komise na revizi nařízení 2021/1119 hodnotit něco pozitivně, je to myšlenka přeneseního snižování emisí formou mezinárodních kreditů. Jedná se o nástroj pozitivní motivace a je vhodné ho posílit jak v rámci EU (např. propojením se SZP a carbon farming) tak mimo EU. Je však nutné upravit v tomto smyslu EU ETS a nastavit možnosti využití kreditů v maximálním možném rozsahu.

Doporučujeme proto, aby se stanovením klimatických cílů pro Evropu 2040 zabývaly EK a EP až po vyhodnocení naplnění cílů Fit for 55, tj. po roce 2030.

Zpracoval SCHP ČR dne 18. 7. 2025

[1] Nutnost zajistit spravedlivou a sociálně vyváženou transformaci pro všechny; nákladovou a hospodářskou efektivnost; spravedlnost a solidaritu v rámci členských států a mezi nimi.

[2] konkurenceschopnost hospodářství Unie, zejména konkurenceschopnost malých a středních podniků a odvětví, u nichž hrozí největší riziko úniku uhlíku.

[3] nejlepší dostupné, nákladově účinné a bezpečné technologie, které je možné rozšiřovat.

[4] Investice do OZE naráží na nízký CAPEX bezemisních a nízkoemisních technologií, nízkou připravenost přenosových sítí a úložišť energií, v některých případech nízkou ochotu obyvatel výstavbu akceptovat, nedostatek biomasy a bioplynu, případně značné nároky na jejich udržitelnosti.

<https://www.schp.cz/info/stanovisko-schp-cr-ke-klimatickym-cilum-pro-rok-2040>